

GHID DE BUNE PRACTICI pentru prevenirea corupției

realizat în cadrul proiectului „Integritate și responsabilitate în administrația publică
arădeană”

Codul proiectului: cod SMIS 152186 / cod SIPOCA 1139

CUPRINS

I. ETICĂ ȘI INTEGRITATE

1. Ce este integritatea funcției publice?
2. Principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament
3. Principiul prevenirii incidentelor de integritate
4. Agenda de integritate organizațională
5. Planul de integritate
6. Standarde legale de integritate
7. Coduri de conduită
8. Consilierul de etică

II. PREVENIREA ȘI COMBATEREA FENOMENULUI CORUPȚIEI

1. Transparență instituțională și de prevenire a corupției
2. Riscuri și vulnerabilități la corupție
3. Funcțiile sensibile
4. Declararea cadourilor
5. Declararea averilor și a intereselor
6. Conflictele de interese
7. Incompatibilități
8. Pantouflage
9. Avertizorul de integritate

III. EDUCAȚIE ANTICORUPȚIE

1. Ce este corupția?
2. Infrațiuni ale corupției
 - a) Luarea de mită
 - b) Darea de mită
 - c) Traficul de influență
 - d) Primirea de foloase necuvenite
 - e) Abuzul în serviciu
 - f) Infrațiuni asimilate celor de corupție

IV. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI PRIVIND CORUPȚIA - MĂSURI PREVENTIVE ANTI-CORUPȚIE

1. Open contracting data standard /Standardul transparenței contractelor publice
2. Protecția avertizorului în interes public
3. Măsuri administrative de prevenire a corupției
 - a) Stabilirea elementelor de risc
 - b) Supravegherea personalului și a elementelor de risc
 - c) Testarea integrității personalului

V. METODE ȘI INSTRUMENTE DE URMĂRIRE A INDICATORILOR AFERENȚI CORUPȚIEI

1. Indicele de percepție al corupției
2. Indici și indicatori la nivelul administrațiilor locale

VI. PROTECȚIA MEDIULUI ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

VII. EGALITATEA DE ȘANSE ȘI EGALITATEA DE GEN

1. Egalitatea de șanse
2. Egalitatea de șanse între femei și bărbați

ANEXE – Materiale informative

- Anexa 1 - Cadrul legislativ în domeniul anticorupție
- Anexa 2 – Infrațiuni prevăzute în codul penal, care pot fi întâlnite în procesul de emitere a autorizațiilor și avizelor
- Anexa 3 – Agenda de integritate organizațională 2022-2025

CUI SE ADRESEAZĂ?

Acest ghid se adresează angajaților Primăriei Municipiului Arad, în special celor cu atribuții în domeniul eticii și integrității sau în implementarea măsurilor anti-corupție, cât și cetățenilor Municipiului Arad în scop de informare.

SCOPUL GHIDULUI

Creșterea capacității administrative de a implementa măsuri anti-corupție și de a consilia angajații cu privire la bunele practici, etică și integritate în exercitarea funcțiilor administrative. De asemenea, acesta are rol de informare și conștientizare a efectelor corupției și de educare atât a funcționarilor publici cât și a publicului larg pe tema măsurilor anti-corupție.

SURSELE INFORMAȚIEI

Majoritatea informațiilor cuprinse în acest document provin din Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, Ghidul privind mijloacele legale de combatere a faptelor de corupție în administrația publică elaborat de Transparency International Romania pentru Ministerul Justiției (2003), decizii ale instanțelor de judecată privitoare la faptele de corupție, documente publice ale Direcției Generale Anti-Corupție din Ministerul Afacerilor Interne și documente publice ale Direcției Naționale Anti-Corupție, lucrări științifice (citate).

I. ETICĂ ȘI INTEGRITATE

1. Ce este integritatea funcției publice?

O condiție esențială pentru o bună și corectă activitate a administrației publice este cea privitoare la integritatea personalului care lucrează în acest sistem. Integritatea, în principal, presupune conformarea față de dispozițiile legale cu caracter imperativ, atât față de cele prohibitive (ce impun abținerea de la săvârșirea unei acțiuni de către funcționarii publici), cât și față de cele cu caracter onerativ (ce obligă pe funcționar să realizeze o acțiune).

2. Principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament

Politicile de integritate nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională.

3. Principiul prevenirii incidentelor de integritate

- Identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative.
- Atât instituțiile publice, cât și cele private, trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor.
- Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de integritate asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și este datoră apoi să efectueze evaluări periodice ale riscurilor.
- La stabilirea de relații contractuale trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări.

4. Agenda de integritate organizațională

- Reprezintă ansamblul priorităților și obiectivelor instituționale asumate de conducerea entității în vederea respectării și aplicării standarde legale de integritate, în vederea promovării unui climat de integritate organizațională.
- Agenda de integritate organizațională jalonează liniile directoare ce vor fi avute în vedere pentru elaborarea planului de integritate;

5. Planul de integritate

- Ansamblul de măsuri identificate de conducerea instituției ca remedii pentru riscurile și vulnerabilitățile instituționale la corupție identificate.
- Măsurile preconizate pot viza prevenirea corupției, inclusiv prin educarea angajaților, dar și a publicului-țintă vizat de activitatea instituției/autorității, întreprinderii publice, precum și combaterea corupției.

Educarea angajaților va avea în vedere noile tendințe din domeniu, precum utilizarea intervențiilor comportamentale sau gestionarea schimbării climatului intern (utilizarea teoriei schimbării - "theory of change").

Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională ce vizează integritatea va avea în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă. Planurile de integritate sunt asumate prin acte juridice, precum ordine sau decizii ale conducerii entității.

6. Standarde legale de integritate¹

- Sunt avute în vedere acele măsuri de transparență instituțională și de prevenire a corupției consacrate de legislația națională și reflectate în inventarul anexă la Strategia Națională Anticorupție 2021-2025.
- O condiție esențială pentru o bună și corectă activitate a administrației publice este cea privitoare la integritatea personalului care lucrează în acest sistem.

7. Coduri de conduită

Valorile etice și principiile general acceptate privind conduita sunt încorporate în coduri de conduită. În general, codul de conduită reprezintă un set de reguli adoptat în mod voluntar de grupul cărui i se adresează și nu este obligatoriu ca acesta să prevadă sancțiuni specifice pentru încălcarea regulilor prevăzute. Codurile de conduită pot viza grupuri sau instituții foarte diverse, de la categorii profesionale până la companii sau instituții publice.

8. Consilierul de etică

În scopul respectării și monitorizării implementării principiilor și normelor de conduită de către funcționarii publici, conducătorii autorităților și instituțiilor publice desemnează un consilier de etică, funcționar public, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane².

Consilierul de etică exercită un rol activ în domeniul prevenirii încălcării normelor de conduită.³ De asemenea, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a coordona, controla și monitoriza respectarea normelor de conduită de către personalul contractual, din aparatul propriu sau din instituțiile aflate în subordine, coordonare sau sub autoritate, cu respectarea prevederilor în domeniul legislației muncii și a legislației specifice aplicabile⁴.

¹ Principalele reglementări în această materie sunt prevăzute în legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, completate de dispozițiile legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea agenției naționale de integritate, cu modificările ulterioare.

² Conf. art. 451 alin. (1) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

³ În conformitate cu prevederile art. 452 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ Art. 558 alin. (1) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

II. PREVENIREA ȘI COMBATEREA FENOMENULUI CORUPȚIEI

1. Transparență instituțională și de prevenire a corupției

Transparența organizațională și decizională în cadrul unei organizații constituie instrumente optime în descurajarea și combaterea abuzurilor și a faptelor de corupție. **Legea nr.52/2003** stabilește regulile procedurale minime aplicabile în vederea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, care pot fi dezvoltate conform specificului autorității prin elaborarea unei proceduri privind transparența decizională.

- Accesul la informații de interes public conform art. 31 alin. (1) din Constituția României, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar potrivit dispozițiilor alin. (2) al aceluiași articol, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.
- Accesul liber și neîngrădit la informația de interes public constituie, astfel cum stipulează și art. 1 din Legea nr. 544/2001, unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.
- Accesul la informațiile de interes public reprezintă un drept al persoanelor, căruia îi corespunde obligația corelativă a autorităților și instituțiilor publice de a asigura exercitarea lui corespunzătoare.
- Orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice informațiile de interes public, în condițiile reglementate de Legea nr. 544/2001, iar autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.

2. Riscuri și vulnerabilități la corupție

- Un element strategic al activității de prevenire a corupției și de asigurare a unui nivel ridicat de integritate îl constituie managementul riscurilor.
- Managementul riscurilor de corupție în cadrul administrației publice locale presupune identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, precum și stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora.

3. Funcțiile sensibile

Ce este o funcție sensibilă?

- **”Funcție sensibilă este considerată acea funcție care prezintă un risc semnificativ de afectare a obiectivelor entității prin utilizarea necorespunzătoare a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale sau de corupție sau fraudă.”⁵**

Conducătorul entității publice dispune identificarea funcțiilor sensibile pe baza unor factori de risc, centralizarea acestora la nivelul entității publice și stabilirea unei politici adecvate de gestionare a acestora prin elaborarea unor măsuri, astfel încât efectele negative asupra activităților desfășurate în cadrul entității publice să fie minime. ⁶

4. Declararea cadourilor

Declararea cadourilor reprezintă o obligație legală a funcționarului public și a celor ce sunt aleși în mandate publice.⁷ Se declară toate cadourile și se pot păstra fără achitarea diferenței cadourile în valoare de până la 200 de euro, echivalentul în lei.

⁵ În conformitate cu definiția prevăzută de Ordinului Secretariatului General al Guvernului (denumit în continuare OSGG) nr. 600/2018.

⁶ Potrivit pct. 2.2.6 din Standardul 2 - Atribuții, funcții, sarcini din OSGG nr. 600/2018.

⁷ Reglementată de prevederile Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, precum și de dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1126/2004 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.

5. Declararea averilor și a intereselor⁸

Declarările de avere și declarațiile de interese se depun în termen de 30 de zile de la data numirii sau a alegerii în funcție ori de la data începerii activității în funcția publică. Declarările de avere și declarațiile de interese anuale se depun sau se actualizează cel mai târziu la data de 15 iunie.

Declarările de avere se întocmesc pentru anul fiscal anterior încheiat la 31 decembrie, în cazul veniturilor, respectiv situația la data declarării pentru celelalte capitole din declarație.

Persoanele suspendate din exercițiul funcției sau al demnității publice pentru o perioadă ce acoperă integral un an fiscal vor actualiza declarațiile în termen de 30 de zile de la data încetării suspendării.

6. Conflictele de interese

Conflictul de interese se definește ca: ”fiind situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative”.⁹

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt:

- imparțialitatea
- integritatea
- transparența deciziei
- supremația interesului public

⁸ Declararea averilor și a intereselor este reglementată, în principal, de prevederile Legii nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, și de dispozițiile Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

⁹ Conform Legii Nr. 161/2003

Nu orice conflict de interese de natură administrativă presupune existența automată a unei fapte de corupție. Apariția unui conflict între interesele personale ale unui funcționar public și îndatoririle lui legale, fără ca acesta să fie rezolvat sau sancționat, poate avea ca rezultat corupția; un conflict de interese se poate concretiza, așadar, în cele din urmă, într-o infracțiune de corupție sau de serviciu.

Conflictul de interese de natură penală este definit de art. 301 din Codul penal, sub denumirea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane: ”ca fiind fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură.”

Acesta se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

În cazul existenței unui conflict de interese, funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.

- Soluționarea conflictelor de interese vizează, în consecință, adoptarea deciziilor în cadrul administrației publice exclusiv în baza interesului public.
- Codul penal asimilează noțiunii de funcționar public atât demnitarii, aleșii locali, cât și ambele categorii de personal, definindu-l ca fiind orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei entități publice. Rezultă de aici că infracțiunea de conflict de interese poate fi imputată și unui angajat contractual.

➤ *Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim ca urmare a existenței unui conflict de interese se poate adresa instanței de judecată.*

➤ *Orice persoană interesată poate sesiza în scris Agenția Națională de Integritate (ANI) cu privire la existența unei situații de conflict de interese.*

7. Incompatibilități

Pentru a evita confundarea conflictelor de interese cu incompatibilitățile este necesar să avem în vedere faptul că dacă, pentru existența unui conflict de interese, persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.¹⁰

8. Pantouflage

Noțiunea vizează interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice. Noile abordări în managementul sectorului public, împreună cu posibilitățile extinse de muncă, au schimbat relațiile serviciului public și ale sectorului privat, precum și percepția publică asupra acestor relații. Necesitatea de a menține încrederea publicului, în special în perioadele de schimbare, sporește importanța dezvoltării și menținerii sistemelor ce abordează conflictele de interese, inclusiv pe cele care apar la migrarea funcționarilor publici către sectorul privat.

Situația de *pantouflage* este aceea în care poate exista un conflict de interese viitor atunci când agenții publici sunt angajați la companii private pentru a fi astfel răsplătiți pentru anumite decizii luate în beneficiul acestora în timpul mandatului lor public. În cadrul acestui fenomen, riscurile de expunere la corupție sunt deosebit de crescute.

Legislația privind interdicțiile post-angajare în domeniul privat după deținerea unei funcții publice - *pantouflage* - vizează prevederi care sunt cuprinse în acte normative diverse, neexistând reglementare unitară în acest sens.¹¹

¹⁰ Problematika incompatibilităților este reglementată de [Legea nr. 176/2010](#) privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea [Legii nr. 144/2007](#) privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative și [Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

¹¹ Ele sunt cuprinse în următoarele acte: [Legea nr. 98/2016](#) privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, [art. 61](#); • [Legea nr. 99/2016](#) privind achizițiile sectoriale - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, [art. 74](#); • [Legea nr. 672/2002](#) privind auditul public intern - [art. 22 alin. \(5\)](#); • [Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției - [art. 94 alin. \(3\)](#); • [O.U.G. nr. 66 din 29 iunie 2011](#) privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - [art. 13 alin. \(1\)](#); • [Legea Concurenței nr. 21/1996](#) - [art. 70](#); • [Legea nr. 100/2016](#) privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii - [art.](#)

Pantouflage-ul este o măsură de transparență instituțională și de prevenire a corupției, indicator de evaluare în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție. Necesitatea elaborării procedurii interne operaționale privind pantouflage-ul are la bază nevoia de a defini o modalitate concretă privind mecanismul de monitorizare a situațiilor de pantouflage la nivelul instituției publice. Cele mai frecvente obiective ale unui sistem care abordează migrarea funcționarilor publici din sectorul public în cel privat sunt:

- *să se asigure că anumite informații dobândite în serviciul public nu sunt utilizate în mod abuziv;*
- *să se asigure că exercitarea autorității de către un funcționar public nu este influențată de câștigul personal, inclusiv prin speranța sau așteptarea unei angajări viitoare;*
- *să se asigure că accesul și contactele actualilor precum și ale foștilor funcționari publici nu sunt utilizate pentru beneficiile nejustificate ale funcționarilor sau ale altora.*

Se recomandă elaborarea/monitorizarea/evaluarea/revizuirea unei proceduri de sistem pantouflage privind interdicții după încheierea angajării în cadrul instituției publice.

9. Avertizorul în interes public

Cine este avertizorul în interes public?

Avertizorul în interes public este persoana fizică care efectuează o raportare sau divulgă public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute în context profesional. Contextul profesional reprezintă activități profesionale, actuale sau anterioare, de orice natură, remunerate sau nu, desfășurate în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în baza cărora persoanele pot obține informații referitoare la încălcări ale legii și pot suferi represalii în caz de raportare a acestora.

În categoria acestor persoane intră, cel puțin, următoarele:

- a) lucrătorii;
- b) persoanele care desfășoară o activitate independentă, în înțelesul [art. 49](#) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;
- c) acționarii și persoanele care fac parte din organul de administrare, de conducere sau de supraveghere al unei întreprinderi, inclusiv membrii neexecutivi ai consiliului de administrație, precum și voluntarii și stagiarii remunerați sau neremunerați;

45; • [O.U.G. nr. 87/2020](#) privind organizarea și funcționarea Corpului de control al prim-ministrului, precum și pentru instituirea unor măsuri de îmbunătățire a activității acestuia - [art. 7 alin \(3\)](#).

d) orice persoană care lucrează sub supravegherea și conducerea persoanei fizice sau juridice cu care s-a încheiat contractul, a subcontractanților și a furnizorilor acesteia.

Ce fapte sesizează avertizorul în interes public?

Pot constitui subiectul unei avertizări în interes public încălcările legii care privesc fapte care constau într-o acțiune sau inacțiune care constituie nerespectări ale dispozițiilor legale, din domenii cum ar fi:

- achizițiile publice;
- serviciile, produsele și piețele financiare, precum și prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului;
- siguranța și conformitatea produselor;
- siguranța transportului;
- protecția mediului;
- protecția radiologică și siguranța nucleară;
- siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor; sănătatea publică;
- protecția consumatorilor;
- protecția vieții private și a datelor cu caracter personal și a securității rețelelor și sistemelor informatice, prevăzute în anexa nr. 2,
- încălcări care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene, astfel cum sunt menționate la art. 325 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și cum sunt detaliate în măsurile relevante ale Uniunii Europene;
- încălcări referitoare la piața internă, menționate la art. 26 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, inclusiv încălcări ale normelor Uniunii Europene în materie de concurență și de ajutoare de stat,
- încălcări referitoare la piața internă în ceea ce privește actele care încalcă normele privind impozitarea societăților sau mecanismele al căror scop este obținerea unui avantaj fiscal ce contravine obiectului sau scopului dreptului aplicabil în materie de impozitare a societăților, ce reprezintă abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni, sau care contravin obiectului sau scopului legii.

Avertizorii în interes public trebuie să dețină și să comunice informațiile referitoare la încălcări ale legii, care reprezintă inclusiv suspiciuni rezonabile, cu privire la încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice sau în cadrul altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în care lucrează sau a lucrat avertizorul în interes public sau cu care acesta este sau a fost în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile cu privire la încercări de a ascunde astfel de încălcări.

Raportarea acestor informații se poate face oral sau în scris, utilizând canalele de raportare puse la dispoziție de instituțiile și autoritățile publice.

Cum sunt protejați avertizorii în interes public?

Potrivit prevederilor legale actuale, respectiv Legea nr. 361/2022, avertizorii în interes public beneficiază de protecție, dacă represaliile sunt consecința raportării efectuate și îndeplinesc următoarele condiții cumulative:

- a) să fie una dintre persoanele care efectuează raportări potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea 361/2022 și care a obținut informații referitoare la încălcări ale legii într-un context profesional;
- b) să fi avut motive întemeiate să creadă că informațiile referitoare la încălcările raportate erau adevărate la momentul raportării;
- c) să fi efectuat o raportare internă, o raportare externă sau o divulgare publică.

III. EDUCAȚIE ANTICORUPȚIE

1. Ce este corupția?

- În sens larg, corupția este abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie.
- Ca expresie a relației dintre autorități și cetățeni, corupția reprezintă folosirea discreționară, atât în sistemul public cât și în cel privat, a poziției sau a funcției prin recurgerea la mijloace ilicite sau ilegale, în scopul obținerii unor interese personale sau de grup.

2. Infrațiuni ale corupției

a) Luarea de mită (art. cod penal 254)

- Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin sau acceptă promisiunea unor astfel de foloase în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri.

Exemplu:¹²

Inculpata B.V. a fost condamnată la o pedeapsă de 2 ani închisoare cu aplic art. 81 Cod penal, apreciindu-se că fapta inculpatei care în calitate de referent de specialitate la Primăria Municipiului O. –Direcția Economică, a pretins și primit de la denunțatorul V.G. suma de 2000 lei în scopul de a îndeplini un act contrar atribuțiilor sale de serviciu, constând în scoaterea din evidența plății a contravalorii impozitului datorat Primăriei mun. O. pentru radierea unui autovehicol, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de luare de mită prevăzută de art. 254 alin. (1) și (2) Cod penal cu referire la art. 6 din Legea nr. 78/2000 (Doseanu 2015:64)

¹² Doseanu, Răzvan. "Infrațiunea Luare De Mită", în *Revista Universul Juridic*, nr. 9, Septembrie 2015, pp. 55-104.

b) Darea de mită (art. cod penal 255)

- Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase în scopul obținerii, pentru sine sau pentru alții, a unor foloase care nu i se cuvin sau a întârzierii îndeplinirii sau neîndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu ale unui funcționar public sau în legătură cu îndeplinirea unui act contract acestor îndatoriri.
- Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

„Dacă în momentul săvârșirii acțiunii, făptuitorul nu avea ca îndatorire de serviciu îndeplinirea acelu act, dar lasă să se creadă acest lucru, atunci va fi săvârșită infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod penal).

Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase trebuie să aibă loc înainte ca funcționarul să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act sau cel mai târziu, în timpul îndeplinirii acelu act.

Dacă infracțiunea s-a realizat în forma promisiunii sau oferirii, darea efectivă de bani sau alte foloase, remiterea acestora se poate face și după ce funcționarul a îndeplinit sau nu a îndeplinit atribuțiile de serviciu, a întârziat îndeplinirea acestora sau a făcut un act contrar îndatoririlor de serviciu. Actul în vederea căruia se dă mită poate fi unul licit sau ilicit.

Exemplu

Un angajat al Primăriei comunei Somova, din județul Tulcea, a fost arestat preventive pentru 29 de zile sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de luare de mită și trafic de influență. În fapt, la data de 14.09.2011, cetățeanul T.E. a sesizat ofițerii D.G.A. – Tulcea cu privire la faptul că inculpatul Ș.T. i-a cerut 3.000 euro pentru a interveni pe lângă primarul comunei Somova în scopul obținerii aprobărilor necesare construirii unui drum de acces de la drumul european 85 către sediul societății comerciale administrate de către soția denunțatorului.

În acest sens, lucrătorii D.G.A. Tulcea, sub coordonarea procurorului din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Tulcea și cu sprijinul Serviciului Român de 3 Informații, au procedat la organizarea și prinderea în flagrant a inculpatului Ș.T., după ce acesta a pretins și a primit suma de 4.000 lei și 500 euro cu titlu de mită, urmând ca restul sumei pretinse să fie remis de către denunțator la o dată ulterioară. Cu ocazia depistării în flagrant, asupra inculpatului Ș.T. au fost identificate și sumele de 2.500 euro și 900 lei, despre care inculpatul a declarat că reprezintă bani personali.

c) Traficul de influență și cumpărarea de influență

➤ **Traficul de influență:** pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sau de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri (Codul Penal Art. 257 și Legea 161/2003).

Exemplu

Pe parcursul lunii aprilie 2011, în urma denunțului formulat de către un cetățean, Parchetul de pe lângă Tribunalul Caraș-Severin a dispus începerea urmăririi penale față de C.T., inspector în cadrul Consiliului Județean Caraș-Severin – Direcția pentru Monitorizare Servicii Comunitare pentru Utilități Publice, cu privire la săvârșirea infracțiunii de trafic de influență.

În fapt, timp de aproximativ un an, învinuitul a pretins și primit de la denunțator diferite sume de bani, care totalizează aproximativ 2.000 euro, promițându-i că va interveni pe lângă funcționarii Primăriei Municipiului Reșița – Direcția pentru Administrarea Domeniului Public și Privat pentru a i se atribui un apartament din fondul locativ al primăriei. La data de 15.04.2011, procurorul desemnat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Caraș-Severin și lucrătorii D.G.A. – Caraș-Severin l-au prins în flagrant pe C.T. în timp ce primea de la denunțator suma de 500 lei, reprezentând o nouă tranșă de bani pretinsă de către învinuit. Acesta a fost reținut pe o perioadă de 24 de ore, iar, la data de 16.04.2011, a fost prezentat Tribunalului Caraș-Severin, care a dispus măsura arestării preventive pe o durată de 15 de zile.¹³

➤ **Cumpărarea de influență:** fapta unei persoane de a oferi bani sau alte avantaje în schimbul promisiunii unei persoane de a își trafica influența. Legiuitorul a vrut să îl pedepsească penal și pe cel care dă bani ca în cazul dării de mită. Legislația prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunilor menționate în acest capitol se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc,

făptuitorul (în cazul în care este condamnat) este obligat la plata echivalentului lor în bani (art. 61 din Legea nr. 78/2000).

Exemplu:

Dacă o persoană oferă o sumă de bani secretarei primarului, aceasta lăsând să se înțeleagă faptul că are influență asupra primarului în luarea deciziilor care țin de atribuțiile de serviciu ale acestuia, iar suma de bani oferită de făptuitor va fi remisă, dată efectiv prin intermediul șoferului făptuitorului, **atunci șoferul va răspunde pentru complicitate la infracțiunea de cumpărare de influență.**

Un aspect esențial pentru existența acestei infracțiuni este că acțiunile făptuitorului, de dare sau oferire de bani sau de alte foloase materiale unei persoane care are influență asupra unui funcționar public, să se producă cu scopul de a îndeplini un act care intră în îndatoririle de serviciu ale funcționarului public.

Dacă reluăm exemplul de mai sus, făptuitorul oferă suma de bani secretarei primarului pentru ca aceasta din urmă să își exercite influența asupra primarului pentru eliberarea unei autorizații de construire.

d) Primirea de Folose Necuvenite (codul penal, art. 256)

- Primirea de folose necuvenite este definită drept primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia. Aceasta este infracțiunea prin care se sancționează așa numitele „atenții”: cadouri, sacoșe cu diverse produse, plicuri cu bani strecurate printre foi etc.

- Dacă a avut loc o înțelegere prealabilă, prin care i s-a promis această „atenție”, atunci ne aflăm în situația luării de mită, în modalitatea acceptării sau a nereșpingerii promisiunii aceluia pachet de cafea.
- Dacă funcționarul și-a încălcat atribuțiile de serviciu și după aceea primește bani de la o persoană favorizată prin îndeplinirea aceluia act, atunci este vorba de abuz în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 Cod penal, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale infracțiunii).

Exemplu:

Dacă un funcționar constată îndeplinirea condițiilor legale și acordă corect un aviz de mediu pentru o construcție acceptând apoi o sumă de bani sau un cadou drept “mulțumire”, el se face vinovat de corupție prin primirea de foloase necuvenite.

e) Abuzul în serviciu

Legea nr. 521/2004 privind modificarea și completarea legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție a inclus în rândul infracțiunilor de corupție și faptele de abuz în serviciu contra intereselor publice, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Intenția legiuitorului a fost aceea de a reduce abuzurile, soldate până acum, în cel mai bun caz, doar cu desființarea actelor întocmite și de a pune accentul pe sancționarea drastică a faptelor de abuz contra intereselor persoanei. 4.1. abuzul în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 din Codul penal) este fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta produce o vătămare intereselor legale ale unui persoane.

Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi (art. 247 din Codul penal) este fapta funcționarului public care îngrădește folosința sau exercițiul drepturilor unui cetățean, ori creează pentru acesta situații de inferioritate pe temei de naționalitate, rasă, sex sau religie.^[1]

Abuzul în serviciu contra intereselor publice (art. 248 din Codul penal) constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art.145 sau o pagubă patrimoniului acesteia.

Modalități juridice:

Îndeplinirea în mod defectuos a unui act privitor la datoriile de serviciu îndeplinirea lui în alte condiții, împrejurări, modalități, termene decât cele reglementate de lege.

Neîndeplinirea unui act, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu - omisiunea din partea făptuitorului, rămânerea în pasivitate, neefectuarea unui act, pe care el era obligat să-l îndeplinească în virtutea îndatoririlor de serviciu.

f) Infrațiuni asimilate celor de corupție

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, a introdus sancționarea unor fapte din sfera economică, fapte anterior neincriminate și care se constituiau în porțițe de generare a corupției.

Sunt astfel sancționate:

- stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate a bunurilor aparținând statului în cadrul procedurilor de privatizare;
- acordarea de credite sau de subvenții cu încălcarea legii;
- utilizarea creditelor sau a subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate;
- influențarea operațiunilor economice ale unui agent economic de către cel ce are sarcina de a-l supraveghea, de a-l controla sau de a-l lichida;
- efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
- folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

IV. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI PRIVIND CORUPȚIA. MĂSURI PREVENTIVE ANTI-CORUPȚIE

1. Open contracting data standard /Standardul transparenței contractelor publice

Este procesul de transparentizare a procesului de achiziție publică și derulare a contractelor prin punerea la dispoziție a datelor deținute de autoritățile publice și implicarea publicului și mediului de afaceri în identificarea și rezolvarea problemelor în domeniu.

Procesul este compus din două etape principale:

- deschiderea datelor și
- implicarea cetățenilor și mediului de afaceri.

Deschiderea datelor și publicarea lor se fac după standarde recunoscute ca bună practică la nivel internațional - Open Contracting Data Standard. Deschiderea datelor nu se limitează la procesul de achiziție, ci și la faza de contractare și desfășurare a contractelor. Implicarea publicului și a mediului de afaceri aduce beneficii prin găsirea de soluții alternative, mai eficiente, în folosirea banului public, precum și la depășirea unor probleme în derularea procesului de achiziție sau derulare a contractelor.

Printre beneficii ar fi important de menționat:

- folosirea eficientă a fondurilor publice;
- oferirea posibilității accesării fondurilor publice de către o plajă mai largă de participanți, reducând costurile prin creșterea competiției;
- oferirea posibilității creșterii calității bunurilor și serviciilor contractate din fonduri publice;
- prevenirea corupției;
- promovarea unei analize participative a datelor pentru găsirea de soluții la problemele sectorului public și ale comunităților;

2. Protecția avertizorului în interes public

Potrivit cadrului legal nou-adoptat (*Legea nr. 361/2022*), persoanele care raportează încălcări ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, au la dispoziție următoarele modalități de raportare:

Canale interne – în cadrul entităților publice sau private în care își desfășoară activitatea (pentru mai multe detalii a se vedea Cap. III din *Legea nr. 361/2022*);

Canale externe – Agenția Națională de Integritate precum și alte entități publice care, potrivit dispozițiilor legale speciale, primesc și soluționează raportări referitoare la încălcări ale legii, în domeniul lor de competență (pentru mai multe detalii a se vedea Cap. IV din *Legea nr. 361/2022*);

Divulgare publică – presă, organizații profesionale, sindicale sau patronale, organizații neguvernamentale, comisii parlamentare etc. (pentru mai multe detalii a se vedea Cap. V din *Legea nr. 361/2022*)

3. Măsuri administrative de prevenire a corupției

a) Stabilirea elementelor de risc

Odată inventariate punctele vulnerabile dintr-o instituție, trebuie evaluat riscul de apariție a corupției. În activitatea unei autorități publice există o serie de activități în relație directă cu cetățenii sau nu, care au un grad mai mare sau mic de vulnerabilitate de corupție. Astfel, se poate aprecia că există un risc mai mare sau mai mic ca un anumit funcționar să aibă o conduită ilegală, o anumită faptă de corupție să se poată comite asupra funcționarului să poată fi făcute diverse presiuni.

Totodată, dispozițiile care stabilesc o anumită modalitate de a îndeplini un act, natura activității efective sau alte împrejurări pot favoriza mai mult sau mai puțin adoptarea unui comportament în urma căruia funcționarul să poată dobândi foloase materiale ilicite. Funcționarii, categoriile de activități sau locurile de muncă ce se înscriu în categoria celor de mai sus, constituie puncte vulnerabile ale instituției. Unele dintre aceste puncte vulnerabile pot fi eliminate sau limitate (contactul direct cu cetățeanul, care nu mai știe cine îi va procesa cererea și nici nu mai are posibilitatea de a oferi ceva cuiva), dar în multe situații nu există posibilitatea de a le înlocui ori limita, și atunci atenția trebuie îndreptată asupra supravegherii și gestionării acestor situații vulnerabile, cu elemente de risc.

Procesul de identificare a situațiilor de vulnerabilitate trebuie să vizeze mai multe aspecte ale activității autorității publice locale. Cel mai util procedeu pentru a identifica elementele de risc și vulnerabilitățile în activitatea unei instituții este reprezentat de realizarea unei analize în scopul stabilirii de măsuri concrete, cu aplicabilitate și influență direct în desfășurarea activității.

Realizarea unei analize de identificare a riscurilor de corupție ar trebui făcută periodic, la câțiva ani, în funcție și de problemele semnalate la evaluările anterioare.

Astfel, pentru constatarea riscurilor trebuie parcurse două etape de examinare:

- verificarea permanentă a pericolelor legate de corupție (evoluția normelor metodologice, stabilirea și analiza organigramei, distribuirea personalului);
- verificarea garanțiilor de integritate (de exemplu activitatea este testată regulat și inopinat, cetățeanul are posibilitatea să obțină toate informațiile necesare obținerii serviciului solicitat cu minime eforturi).

În situația în care, în cadrul examinării riscurilor, se constată existența unor cazuri de risc, examinare se va încheia cu un plan de acțiune cu propuneri concrete de acțiune.

Elementele de risc și punctele vulnerabile la corupție sunt influentate de mai mulți factori:

- legislația existentă la un anumit moment;
- relațiile instituționale;
- aspecte legate de logistică;
- volumul mare al activităților într-o anumită perioadă;
- nivelul salarizării;
- factorul individual.

Legislația oferă funcționarului public posibilitatea de a avea o anumită conduită. Un funcționar estimează posibilitatea descoperirii, posibilitatea de a fi sancționat, posibilitatea de a scăpa de o sancțiune, persoanele care pot lua cunoștință de faptă.

Relațiile instituționale între structurile existente în cadrul autorității publice locale au o influență importantă, în condițiile în care cu cât un document sau o lucrare trebuie să fie întocmită, vizată și verificată de mai multe persoane, cu atât procesul devine mai greoi, timpul de rezolvare crește, posibilitatea apariției unor nereguli fiind mai mare. În aceste condiții crește presiunea asupra funcționarilor care ocupă un loc în acest circuit și se întâmplă ca de multe ori nereguli grave să poată fi făcute datorită unui funcționar fără nicio putere de decizie, cu un rol pur administrativ.

Volumul activităților contribuie la creșterea nivelului de stres și presiune asupra funcționarilor, ducând la apariția unor nereguli.

b) Supravegherea personalului și a elementelor de risc

Există o serie de modalități de eliminare a comportamentului corupt al funcționarilor publici din cadrul unei instituții publice, iar o soluție optimă de luptă împotriva corupției trebuie să fie compusă din mai multe linii de acțiune, corespunzătoare cauzelor existente, în mod concret, la nivelul fiecărei structuri din cadrul unității administrativ-teritoriale.

Astfel, un factor care poate duce la limitarea corupției este derularea de activități de informare pentru cetățeni, astfel încât aceștia să nu mai fie dispuși să apeleze la un funcționar pentru că, efectiv, nu știu ce trebuie să facă, ce acte trebuie să pună într-un dosar.

De asemenea, dacă pentru o activitate este nevoie de un număr mare de aprobări, avizări, posibilitatea de a informa cât mai exact cetățeanul asupra procedurii scade, iar cetățenii sunt din ce în ce mai dispuși să îi corupă pe funcționari. Astfel, din punct de vedere organizațional pot fi luate următoarele măsuri pentru prevenirea faptelor de corupție:

- limitarea interacțiunii directe a cetățenilor cu funcționarii instituției;
- asigurarea unui singur punct de intrare pentru petițiile cetățenilor și a unui singur punct de ieșire pentru deciziile instituției;

c) Testarea integrității personalului

Testul de verificare a integrității profesionale reprezintă o metodă de identificare, evaluare și înlăturare a vulnerabilităților și riscurilor care determină funcționarii publici să comită fapte de corupție. Astfel, se poate cunoaște modul în care se comportă funcționarul, pe timpul exercitării atribuțiilor sale

de serviciu, oferind totodată posibilitatea de a îmbunătăți metodologia de lucru în anumite domenii.

Scopul testului de verificare a integrității profesionale îl reprezintă prevenirea faptelor de corupție în care ar putea fi implicați funcționari publici, iar obiectivele testării se referă la:

- prevenirea faptelor de corupție;
- verificarea comportamentului profesional;
- respectarea dispozițiilor legale;
- prevenirea apariției și extinderii vulnerabilităților și a factorilor de risc;
- modul de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu.

Testele constau în crearea de situații simulare celor cu care se confruntă personalul în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în vederea stabilirii conduitei adoptate de către funcționar.

De regulă, se testează funcționarii cu privire la care există indicii că nu își îndeplinesc corespunzător atribuțiile de serviciu și sunt predispuși la încălcarea normelor de integritate. Rezultatele vor fi aduse la cunoștința conducătorului instituției, care va dispune măsuri specific pentru prevenirea unor evenimente negative (schimbarea locului de muncă etc.). Dacă situația impune, constatările activității de testare pot reprezenta temeiul desfășurării procedurilor disciplinare.

V. METODE ȘI INSTRUMENTE DE URMĂRIRE A INDICATORILOR AFERENȚI CORUPȚIEI

1. Indicele de percepție al corupției

Acesta este elaborat de Transparency International s-a impus în ultimele decenii ca un standard de măsurare a percepției corupției. Cu toate acestea acest indice este agregat la nivel național și nu măsoară gradul de percepție a corupției la nivelul instituțiilor publice locale sau centrale.

2. Indici și indicatori la nivelul administrațiilor locale

O detaliere a percepțiilor și practicilor de corupție se poate face prin conceptualizarea, dezvoltarea și măsurarea unor indici și indicatori adaptați instituției în cauză. Aceasta se poate face printr-o varietate de metodologii. Ca exemple, ne putem gândi la:

- raportări de la instituțiile ce se ocupă de combaterea corupției
- raportări ale avertizorilor de integritate
- **sondajul opiniilor sau percepțiilor cetățenilor** și a angajaților/funcționarilor publici cu privire la corupție în administrația locală. Aceasta poate fi de asemenea măsurată pe departamente/activități sau pe domenii ale administrației locale.

Exemplu Studiu/Sondaj de Opinie

Primăria Municipiului Arad a realizat un studiu în perioada Noiembrie-Decembrie 2022, cu privire la *percepțiile și atitudinile cu privire la corupție în rândul cetățenilor Municipiului Arad și a angajaților din Primăria Municipiului Arad*”, cu scopul de a întări capacitatea administrativă a instituției, prin implementarea unor mecanisme și măsuri care să faciliteze punerea în aplicare a cadrului legal în domeniul eticii și integrității, prin îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor angajaților Primăriei Municipiului Arad, precum și prin creșterea gradului de informare și conștientizare a cetățenilor și a angajaților privind importanța prevenirii și combaterii corupției.

Studiul a avut o componentă de măsurare a percepțiilor cetățenilor și angajaților primăriei cu privire la corupție în cadrul Primăriei municipiului Arad și cuprinde următoarele obiective specifice:

- identificarea percepțiilor cetățenilor și angajaților administrației publice cu privire la corupție, în general, și cu privire la diverse practici asociate fenomenului;
- experiența directă sau indirectă cu fenomenul corupției;
- evaluarea percepției cetățenilor și angajaților Primăriei Municipiului Arad cu privire la transparența administrației publice locale;
- identificarea de posibile soluții pentru implementarea cu succes a măsurilor anticorupție la nivel instituțional și/ sau la nivel local.

Din concluziile studiului amintim:

- nevoia și așteptarea atât a cetățenilor cât și a angajaților ca primăria să comunice mai mult cu privire la propria activitate dar și informații necesare publicului.
- nevoia de transparență a activității primăriei, cum sunt soluționate diversele situații care intră în atenția primăriei, este de asemenea subliniată de către cetățeni cât și de angajații primăriei.
- De asemenea transparența este cerută și în organizarea instituției.

VI. PROTECȚIA MEDIULUI ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

Dezvoltarea durabilă este un concept larg, care **echilibrează nevoia de creștere economică cu protecția mediului și echitatea socială**. Termenul a fost popularizat pentru prima dată în 1987, în “Viitorul nostru comun”/“Our common future”, o publicație a Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare/World Commission on Environment and Development. Dezvoltarea durabilă este acea dezvoltare care satisface nevoile generațiilor prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile. Sau, așa cum este descris în publicație, este „**un proces de schimbare în care exploatarea resurselor, direcția investițiilor, orientarea dezvoltării tehnologice și schimbarea instituțională sunt toate în armonie și sporesc atât potențialul actual, cât și pe cel viitor, de a satisface nevoile și aspirațiile omenirii.**”

Dezvoltarea durabilă se bazează pe trei piloni în sfera **economică, de mediu și socială**. Sau, altfel spus, dezvoltarea durabilă se referă la **profit, planetă și comunitate**. La susținerea acestor trei piloni trebuie să contribuie omenirea în ansamblul său și în parte, fiecare persoană, afacere, organizație, instituție a statului, într-o legătură permanentă, de profunzime, rațională și eficientă.

Conceptul dezvoltării durabile a fost inclus în Tratatul de la Amsterdam. În acest sens, Tratatul Uniunii Europene stabilește viziunea UE pentru o dezvoltare durabilă a Europei, bazată pe creștere economică echilibrată și stabilitate a prețurilor, o economie de piață competitivă, care vizează ocuparea deplină a forței de muncă și progresul social, precum și un nivel ridicat de protecție și îmbunătățire a calității mediului. Cele 193 state member ONU au stabilit “Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” în care au definitivat 17 obiective. Aceste obiective sunt pe deplin în concordanță cu viziunea Uniunii Europene de dezvoltare durabilă, a politicilor, strategiilor și inițiativelor sale.

Cele 17 obiective sunt:

- **Fără sărăcie** - eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;
- **Foamete “zero”** – eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile;
-

- **Sănătate și bunăstare** – asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor cetățenilor, indiferent de vârstă;
- **Educație și calitate** – garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții;
- **Egalitate de gen** – realizarea egalității de gen;
- **Apă curată și sanitație** – asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și a sanitației pentru toți;
- **Energie curată la prețuri accesibile** – accesul la energie, la prețuri accesibile, într-un mod sigur durabil și modern;
- **Muncă decentă și creștere economică** – promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă, precum și a unei munci decente pentru toți;
- **Industrie inovație și infrastructură** – construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației;
- **Reducerea inegalităților** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta;
- **Orașe și comunități durabile** – dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
- **Consum și producție responsabile** – asigurarea unor tipare de consum și producție durabile;
- **Acțiune climatică** – luarea unor măsuri urgente pentru combaterea schimbărilor climatice și a impactului acestora;
- **Viață acvatică** – conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine;
- **Viață terestră** – protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și protejarea biotipurilor naturale;
- **Pace, justiție și instituții eficiente** – promovarea unor societăți pașnice și incluzive, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile;
- **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă** – consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă;

VII. EGALITATEA DE ȘANSE ȘI EGALITATEA DE GEN

1. Egalitatea de șanse este conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-si dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte; faptul că diferitele comportamente, aspirații și necesități ale femeilor și bărbaților sunt luate în considerare, evaluate și favorizate în mod egal înseamnă că femeile și bărbații se bucură de aceeași libertate de a-și realiza aspirațiile.

De asemenea, se referă la absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru toți cetățenii indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, vârsta, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu.

2. Egalitatea de șanse între femei și bărbați se referă la absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru femei și bărbați. Prin egalitate de șanse între femei și bărbați se înțelege „luarea în considerare a capacităților, nevoilor și aspirațiilor diferite ale persoanelor de sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora” (Legea 202/2002).

Egalitatea de șanse presupune luarea în considerare a diferențelor existente între oameni, cât și a obstacolelor create istoric pentru anumite grupuri sociale ca urmare a diferitelor forme de manifestare a urii. Aceste grupuri minoritare au fost plasate în poziții dezavantajoase față de majoritatea persoanelor sau față de acele grupuri care dețineau puterea (de exemplu, femeile au obținut drepturi politice cu un decalaj istoric semnificativ față de bărbați). Egalitatea de șanse presupune luarea în considerare a acestor dezavantaje și asigurarea accesului egal în exercitarea drepturilor obținute.

Fiind cetățeni cu drepturi depline, persoanele cu handicap au drepturi egale și au dreptul la demnitate, egalitate de tratament, de viață independentă și de participarea deplină în societate. Activarea persoanelor cu handicap de a beneficia de aceste drepturi este principalul scop al UE de strategie pe termen lung pentru includerea lor activă.

PROMOVĂM EGALITATEA DE ȘANSE: OAMENI DIFERIȚI, ȘANSE EGALE!

ANEXA 1 - CADRUL LEGISLATIV ÎN DOMENIUL ANTICORUPȚIE

- Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ;
- Legea nr. 286/2009, privind Codul Penal
- Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Legea nr. 52/2003 cu privire la transparența decizională;
- Legea nr. 144/2007 (republicată) privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate;
- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 184/2016 privind instituirea unui mecanism de prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- Legea nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției;
- Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 361/2022, privind protecția avertizorilor în interes public;
- Hotărârea Guvernului nr. 1.344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu

indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate;

- Hotărârea Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție 2021 – 2025 și a documentelor aferente acesteia;
- Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora;
- Ordonanța Guvernului nr. 119/1999 privind controlul intern managerial și controlul financiar preventiv, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinul Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice;
- Ordinul președintelui Agenției Naționale a Funcționarilor Publici Nr. 26/2022, pentru aprobarea Metodologiei de completare și transmitere a informațiilor privind implementarea principiilor aplicabile conduitei profesionale a funcționarilor publici și a normelor/standardelor de conduită a funcționarilor publici, precum și a procedurilor administrativ-disciplinare aplicabile funcționarilor publici în cadrul autorităților și instituțiilor publice

ANEXA 2 – INFRAȚIUNI PREVĂZUTE ÎN CODUL PENAL, CARE POT FI ÎNTÂLNITE ÎN PROCESUL DE EMITERE A AUTORIZAȚIILOR ȘI AVIZELOR

Luarea de mită ART. 289	Darea de mită ART. 290	Traficul de influență ART. 291	Cumpărarea de influență ART. 292
<p>(1) Fapta funcționarului public care, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică sau de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.</p> <p>(2) Fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.</p> <p>(3) Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.</p>	<p>(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.</p> <p>(2) Fapta prevăzută în alin. (1) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.</p> <p>(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.</p> <p>(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut în alin. (2) sau date după denunțul prevăzut în alin. (3).</p> <p>(5) Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.</p>	<p>(1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.</p> <p>(2) Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.</p>	<p>(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase, direct sau indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.</p> <p>(2) Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.</p> <p>(3) Banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut în alin. (2).</p> <p>(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Falsul material în înscrisuri oficiale ART. 320	Falsul intelectual ART. 321	Falsul informatic ART. 325
<p>(1) Falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. (2) Falsul prevăzut în alin. (1), săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice. (4) Tentativa se pedepsește.</p>	<p>(1) Falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului ori prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani. (2) Tentativa se pedepsește.</p>	<p>Fapta de a introduce, modifica sau șterge, fără drept, date informatice ori de a restricționa, fără drept, accesul la aceste date, rezultând date necorespunzătoare adevărului, în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.</p>

ANEXA 3 - AGENDA DE INTEGRITATE ORGANIZAȚIONALĂ 2022-2025

în conformitate cu prevederile Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente

Obiectiv specific nr. 1.1. – Continuarea implementării principiilor și măsurilor de integritate în cadrul Primăriei Municipiului Arad

Obiectiv specific nr. 1.2. - Dezvoltarea cooperării internaționale în domeniul integrității cu orașele cu care Primăria are relații de colaborare

Obiectivul specific nr. 3.1. – Asigurarea implementării efective a măsurilor anticorupție preventive cu scopul eficientizării luptei anti-corupție

Obiectiv specific nr. 3.2. – Dezvoltarea unei culturi instituționale a transparenței pentru o guvernare deschisă, larg participativă, în cadrul Primăriei Municipiului Arad precum și, într-o manieră adecvată pentru organizațiile/companiile în care Primăria deține poziții în consiliile de administrație

Obiectiv specific nr. 4.1. - Întărirea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în cadrul Primăriei Municipiului Arad

Obiectiv specific nr. 4.2. - Consolidarea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul achizițiilor publice realizate de instituție

Obiectiv specific nr. 4.3. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în cadrul companiilor publice la care este acționar Primăria Municipiului Arad

Obiectiv specific nr. 4.4. – Asigurarea protecției mediului înconjurător în Municipiul Arad prin creșterea integrității și implementarea măsurilor adecvate pentru reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în acest domeniu

Obiectiv specific nr. 4.5. – Asigurarea protejării patrimoniului cultural al Municipiului prin consolidarea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în acest domeniu

Obiectiv specific nr. 5.1. - Asigurarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice

Obiectivul specific 5.2. - Întărirea mijloacelor și rolului și extinderea programului de control al Primăriei Municipiului Arad în derularea controlului administrativ desfășurat în cadrul Municipiului pentru prevenirea și combaterea corupției

Obiectiv Specific nr. 6.1 – Implementarea Sistemului de Management Anti-Mită pe baza cerințelor Standardului ISO37001:2016 și integrarea completă a acestuia în Sistemul de Management Anticorupție

Obiectiv Specific nr. 6.2 - Identificarea / actualizarea / îmbunătățirea Procedurilor asociate proceselor curent utilizate în organizație

Obiectiv Specific nr. 6.3 - identificarea / actualizarea / îmbunătățirea obiectivelor pentru fiecare proces

Obiectiv Specific nr. 6.4 - Identificarea și gestionarea riscurilor asociate fiecărui proces

Asigurarea resurselor necesare desfășurării activităților în domeniul prevenirii și combaterii corupției

Dezvoltarea relațiilor și creșterea schimbului de bune practici / de experiență la nivel național în domeniul prevenirii și combaterii corupției.

Asigurarea Menținerii Sistemului de Management Anti-Corupție prin monitorizarea activă a implementării și funcționării acestuia

Asigurarea perfecționării continue a Sistemului de Management Anti-Corupție prin evaluarea ex-post a impactului Strategiei Locale de prevenire și combatere anti-corupție

Titlul proiectului: „Integritate și responsabilitate în administrația publică arădeană”

Codul proiectului: cod SMIS 152186 / cod SIPOCA 1139

Editorul Materialului: MUNICIPIUL ARAD

Data publicării: Martie 2023

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European,
prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

*Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii
Europene sau a Guvernului României.*

Material gratuit

Tipărește responsabil!

Gândește-te la mediul înconjurător, înainte de a printa acest material.

